

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ МАТЕМАТИЧНИХ МАШИН І СИСТЕМ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Вченої ради
ІПММС НАН України
від 16.05.2024 р.,
протокол № 8

ПОЛОЖЕННЯ

***про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня
доктора філософії та доктора наук
в аспірантурі та докторантурі
Інституту проблем математичних
машин і систем НАН України***

КИЇВ 2024

Загальні положення

1.1. Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в аспірантурі (поза аспірантурою) і докторантурі Інституту проблем математичних машин і систем НАН України (далі Положення) є нормативним документом, який визначає основні правила підготовки аспірантів на третьому (освітньо-науковому) і першому науковому рівнях вищої освіти в Інституті проблем математичних машин і систем НАН України (далі Інститут).

Метою розроблення та впровадження Положення є регламентація і впорядкування процесу підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (кандидата наук) та доктора наук, які вступили до аспірантури і докторантури Інституту.

1.2. Це Положення встановлює порядок вступу, прийому і підготовки наукових кадрів через аспірантуру (поза аспірантурою) і докторантуру Інституту, атестації здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (кандидата наук) та доктора наук, призначення і моніторингу якості роботи наукових керівників та консультантів, розподілу завдань підготовки аспірантів між структурними підрозділами Інституту, а також організації роботи із аспірантами вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та першому науковому рівнях вищої освіти в Інституті.

1.3. Положення розроблене відповідно до чинного законодавства України та внутрішніх нормативних документів, які регламентують діяльність Інституту, а саме:

- Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 (зі змінами);
- Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами);
- Наказу Кабінету Міністрів України від 30.05.2016 № 590 «Про ліцензування освітньої діяльності на третьому освітньо-науковому рівні»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка аспірантів вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.11.2015 № 266;
- Наказу МОН України від 07.02.2024 № 134 «Положення про відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, та надання їм академічної відпустки»;
- Статуту Інституту проблем математичних машин і систем НАН України;

- Положення про організацію освітнього процесу з підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті проблем математичних машин і систем НАН України, затвердженого вченою радою Інституту (протокол № 10 від 26.08.2021);

- Положення про академічну доброчесність в Інститут проблем математичних машин і систем НАН України (протокол № 2 від 10.02.2021);

- Правил прийому до аспірантури і докторантури Інституту проблем математичних машин і систем НАН України, затверджених вченою радою Інституту;

- Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації»;

- Постанови Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 № 579 «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність»;

- Постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів вищої освіти»;

- Положення про аспірантуру та докторантуру Інституту проблем математичних машин і систем НАН України, затвердженого вченою радою Інституту (протокол № 7 від 08.06.2016);

інших документів, що регламентують процес підготовки здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії (кандидата наук) та доктора наук на третьому (освітньо-науковому) і науковому рівнях відповідно до вищої освіти в Україні та Інституті.

1.4. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури і докторантури здійснює вчена рада Інституту.

1.5. Координацію та контроль за діяльністю структурних підрозділів, які ведуть підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (кандидата наук) та доктора наук в аспірантурі (а також поза аспірантурою) і докторантурі Інституту, здійснює відділ аспірантури і докторантури, який підпорядковується ученому секретарю Інституту.

1.6. Для врегулювання відносин між аспірантом (аспірантам вищої освіти ступеня доктора філософії/кандидата наук) або докторантом (аспірантам вищої освіти ступеня доктора наук) та Інститутом укладається договір (контракт).

1. Права та обов'язки аспірантів і докторантів

1.1. Аспіранти і докторанти мають права аспірантів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту», Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету

Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами). З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також мають право на:

вільний доступ до всіх видів відкритої науково-технічної інформації, наявної в Інституті, бібліотеках і державних архівах України;

отримання методичного і змістовного наукового консультування (керівництва) щодо власного дослідження від наукового консультанта (керівника/керівників);

чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками в разі призначення вченою радою Інституту двох керівників;

безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаного місця для наукової роботи;

академічну мобільність та наукове стажування, що реалізуються, відповідно до законодавства;

академічну та соціальну відпустку, відповідно до законодавства;

трудова діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

1.2. Аспіранти і докторанти зобов'язані:

виконувати всі обов'язки аспірантів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту»;

дотримуватися вимог щодо Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами).

1.3. З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також зобов'язані:

дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі, встановлених закладом;

виконувати індивідуальний навчальний план;

виконувати індивідуальний план наукової роботи та двічі на рік звітувати про хід його виконання на засіданні секції (вченій раді - для докторантів один раз на рік);

підготувати свої наукові досягнення у вигляді дисертації (для аспірантів ступеня доктора філософії) та у вигляді дисертації або наукової доповіді - у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях (для аспірантів наукового ступеня доктора наук);

дотримуватися Статуту і Правил внутрішнього розпорядку Інституту;

повідомляти Інститут (відділ аспірантури і докторантури) про зміни у сімейному стані, працевлаштуванні та інших особистих даних у термін не пізніше, ніж через три календарних дні з моменту настання таких змін.

1.4. Покладення Інститутом на аспіранта обов'язків, не пов'язаних з виконанням освітньо-наукової програми або підготовкою в докторантурі, забороняється.

1.5. Аспіранти і докторанти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

1.6. Аспірант або докторант у разі дострокового захисту дисертації відраховується з аспірантури або докторантури з дати набрання чинності наказом директора Інституту про видачу диплома доктора філософії або після набрання чинності наказом МОН про затвердження рішення спеціалізованої вченої ради з присудження наукового ступеня доктора наук та видачу диплома доктора наук відповідно до законодавства з отриманням одноразової виплати в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті закладу на відповідний рік підготовки.

2. Підготовка в аспірантурі

2.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

2.1.1. Інститут здійснює підготовку здобувачів ступеня вищої освіти доктора філософії на очній (денній, вечірній) та заочній формах навчання за спеціальністю – **122 – Комп'ютерні науки**.

2.1.2. Підготовка здобувачів ступеня вищої освіти доктора філософії в аспірантурі Інституту здійснюється:

за рахунок видатків державного бюджету (виключно на очній (денній, вечірній) формі навчання);

за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (за очною, заочною формами навчання), зокрема на умовах контракту.

2.1.3. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

в аспірантурі Інституту нормативний термін підготовки аспірантів в аспірантурі на очній та заочній формах навчання складає 4 роки;

поза аспірантурою в Інституті, нормативний термін підготовки аспірантів поза аспірантурою складає 4 роки.

2.1.4. Основною формою підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Інституті є аспірантура.

2.1.5. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі на очній (денній, вечірній) формі навчання.

2.1.6. Державне замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі за освітньо-науковими програмами (спеціальностями) розподіляється на конкурсній основі між закладами вищої освіти та науковими установами, які на момент проведення конкурсу мають ліцензію на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за відповідною спеціальністю.

2.1.7. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, визначається в межах ліцензованого обсягу за відповідною освітньо-науковою програмою (спеціальністю) на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

2.1.8. Забороняється покладання Інститутом на аспіранта чи докторанта обов'язків, не пов'язаних із виконанням відповідної освітньо-наукової (наукової) програми та підготовкою дисертації (монографії, статей).

2.1.9. Підготовка в аспірантурі завершується захистом наукових досягнень аспіранта у разовій спеціалізованій вченій раді. Аспіранти мають право на вибір разової спеціалізованої вченої ради.

2.1.10. Провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти здійснюється Інститутом на підставі отриманої ліцензії. До загального ліцензованого обсягу зараховуються особи, які здобувають ступінь вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою.

3. Прийом в аспірантуру для здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії

3.1. До підготовки в аспірантурі Інституту для здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії на конкурсній основі приймаються особи, які мають освітній ступінь магістра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста.

3.2. Інститут до 1 червня поточного навчального року формує та надсилає до Президії НАН України офіційний лист із плановими показниками прийому в аспірантуру на наступний навчальний рік за кожною зі спеціальностей та формою навчання, за якими здійснюється підготовка в аспірантурі Інституту.

3.3. Перелік документів, які необхідно подати до приймальної комісії аспірантури, та терміни їх подання, а також терміни вступних випробувань до аспірантури зазначаються у Правилах прийому до аспірантури та докторантури Інституту (далі Правила прийому), які формуються кожного навчального року на основі Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України у відповідному навчальному році (далі Умови).

3.4. До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу до аспірантури Інституту документи згідно з Правилами прийому.

3.5. Приймальна комісія може відмовити особі в допуску для проходження вступних випробувань до аспірантури Інституту виключно у зв'язку з неподанням у встановлений термін документів, визначених Правилами прийому.

3.6. Вступні випробування до аспірантури Інституту здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії складаються із:

єдиного вступного іспиту з іноземної мови (далі ЄВІ), проведеного Українським центром оцінювання якості освіти відповідно до законодавства;

вступного іспиту із спеціальності або спеціальностей для міждисциплінарної програми (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);

інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень).

Вступник, який підтвердив свій рівень знань з іноземної мови, зокрема англійської мови, в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, дійсним сертифікатом тестів TOEFL або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, може не складати єдиний вступний іспит з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів єдиного вступного іспиту з іноземної мови з найвищим балом.”.

Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико- соціальної експертизи.

3.7. Рішення про допуск до складання вступних іспитів до аспірантури для здобуття ступеня доктора філософії ухвалюється приймальною комісією Інституту за умови подання у встановлені терміни всіх необхідних (зазначених у Правилах прийому) документів.

3.8. Для вступників з інших спеціальностей приймальною комісією Інституту може бути призначене додаткове вступне випробування, форма якого визначається Правилами прийому до аспірантури і докторантури Інституту.

3.9. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями, що складаються із трьох – п'яти осіб, які проводять наукові дослідження за відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми. Склад предметних комісій призначається наказом директора Інституту.

3.10. За результатами проведення вступних іспитів та визначення конкурсного бала кожного вступника (складається рейтинговий список вступників за кожною спеціальністю) приймальна комісія ухвалює рішення щодо кожного вступника до аспірантури Інституту.

3.11.Зарахування вступників до аспірантури відбувається на підставі рейтингу, який визначається на основі результатів ЄВІ та вступного іспиту із спеціальності. Максимальна кількість балів із вступного іспиту із спеціальності – 100 (менше 60 – незадовільно, 60-75 – задовільно, 76-90 – добре, 91-100 – відмінно).

3.12.Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури вводить в дію наказом директора Інституту, який оприлюднюється на офіційному сайті Інституту в установленому порядку.

3.13.Після зарахування аспірантів до 15 жовтня поточного року, Інститут надсилає офіційного листа до Президії НАН України з визначенням обсягів набору аспірантів на підготовку до аспірантури і докторантури Інституту за державним замовленням.

3.14.Зарахування вступників до аспірантури Інституту на підготовку за державним замовленням відбувається до 26 вересня поточного календарного року, за кошти юридичних чи фізичних осіб – до 30 вересня поточного календарного року.

3.15.До 10 жовтня поточного навчального року дані про аспірантів, яких зараховано на підготовку до аспірантури Інституту за державним замовленням, заносяться до Єдиної державної бази вищої освіти України (далі ЄДЕБО).

3.16.Дані про тих, хто вступив до аспірантури (поза аспірантури) Інституту за кошти фізичних або юридичних осіб, також заносяться до ЄДЕБО після їхнього вступу.

3.17. З аспірантами, які склали вступні іспити та за результатами конкурсного відбору зараховані до аспірантури, Інститут укладає договір (контракт) для врегулювання відносин, що виникають між аспірантом (докторантом) та Інститутом у процесі його підготовки в аспірантурі (у тому числі перебування в академічній відпустці).

3.18.Після зарахування з аспірантами укладається договір, доводяться до відома аспірантів зміст цього Положення та Правила внутрішнього розпорядку Інституту, процедура захисту дисертацій на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії тощо.

3.19.Результати вступних випробувань для підготовки в аспірантурі дійсні для вступу до аспірантури Інституту протягом одного календарного року.

4. Наукове керівництво роботою над дисертацією (наукове консультування)

4.1. Аспіранту (докторанту) протягом місяця з дати наказу директора Інституту про зарахуванням призначається науковий керівник (консультант) з числа провідних наукових працівників Інституту, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію.

4.2. Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту та методології наукового дослідження аспіранта, контролює і координує виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед вченою радою Інституту за належне і своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

4.3. На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові щороку відводиться навантаження у межах основного навантаження для наукових працівників.

4.4. Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (наукове консультування) не більше, ніж п'ятьма аспірантами наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

4.5. Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії (кандидата наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями не більше, ніж трьох здобувачів вищої освіти наукового ступеня доктора філософії.

4.6. У разі обрання аспірантом міждисциплінарної теми дисертаційного дослідження рішенням вченої ради Інституту такому аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідних галузей науки (з розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними).

4.7. З метою забезпечення ефективної підготовки аспіранта заклад змінює наукового керівника, зокрема у разі:

припинення ним трудової діяльності на наукових або науково-педагогічних посадах;

незможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті;

невиконання своїх обов'язків, визначених пунктом 19 цього Порядку;

прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/ або атестації наукових кадрів;

притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства;

спільного бажання наукового керівника і аспіранта;

в інших випадках, передбачених законодавством.

4.8. У разі необхідності зміни наукового керівника аспірант має подати до відділу аспірантури і докторантури заяву із зазначенням причин необхідності такої зміни. Зміна наукового керівника відбувається за погодженням із попереднім та потенційним науковими керівниками, а також завідувачами кафедр, на яких працюють обидва керівники, на підставі наказу директора Інституту.

5. Затвердження тем дисертаційних робіт

5.1. Затвердження тем дисертаційних робіт здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, кандидата наук та доктора наук (далі у цьому розділі – аспіранті вищої освіти) відбувається на засіданні вченої ради Інституту шляхом відкритого обговорення та голосування.

5.2. За підсумками засідання вченої ради Інституту, на якому розглядаються питання затвердження (вперше або змінених) тем дисертацій здобувачам вищої освіти, складається протокол, витяги з якого щодо затвердження (або відмови у затвердженні з зазначенням причин та рекомендацій щодо уточнення) теми дисертації кожного здобувача вищої освіти надаються до відділу аспірантури і докторантури, де зберігаються в особовій справі аспіранта (докторанта) протягом усього терміну підготовки здобувача вищої освіти (після чого здається в архів разом з іншими документами особової справи аспіранта (докторанта)) Інституту.

5.3. У разі зміни напряму (теми, мети, об'єкта чи предмета) дисертаційного дослідження та виникнення потреби у зміні (уточненні) теми дисертації під час підготовки здобувача вищої освіти в аспірантурі (поза аспірантурою), докторантурі аспірант вищої освіти подає відповідну заяву до відділу аспірантури і докторантури, після чого затвердження нової теми дисертаційної роботи здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, кандидата наук та доктора наук (далі у цьому розділі – здобувачів вищої освіти) відбувається на засіданні вченої ради Інституту шляхом відкритого обговорення та голосування.

5.4. Після затвердження теми дисертації здобувач вищої освіти має зробити відповідний запис у своєму індивідуальному плані роботи з зазначенням номера протоколу та дати засідання вченої ради Інституту, на якому ухвалено відповідне рішення.

6. Індивідуальні плани роботи аспірантів та рекомендації до їх заповнення

6.1. Загальні засади

6.1.1. Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюють підготовку в аспірантурі за індивідуальним планом роботи аспіранта.

6.1.2. Індивідуальний план роботи здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії очної та заочної форм навчання розподілено на 8 семестрів (по два семестри в кожному з 4-х років підготовки), кожен з яких містить дві частини: індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план, основою формування яких є освітньо-наукова програма та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за ОНП «122-Комп'ютерні науки" на третьому (освітньо- науковому) рівні вищої освіти.

6.1.3. Індивідуальний план заповнюється українською мовою, на першій сторінці плану прізвище, ім'я, по-батькові аспіранта, прізвище, ім'я, по-батькові наукового керівника, шифр та назва спеціальності, форма навчання, тема дисертаційного дослідження, термін навчання.

6.1.4. На другій сторінці треба викласти обґрунтування вибору теми дисертаційної роботи.

6.1.5. В розділі «Загальний план виконання освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії» вказуються назви дисциплін вибіркової частини навчального плану, не менше 15 кредитів.

6.1.6. Індивідуальний план роботи аспіранта оформлюється у 2-х однакових примірниках: 1-й – робочий примірник, 2-й – контрольний примірник. Після заповнення планів (у період між атестаціями) за робочим примірником індивідуального плану аспірант здійснює підготовку в аспірантурі, а контрольний примірник подається на зберігання до відділу аспірантури і докторантури на наступний день після проведення проміжної та підсумкової атестації. За бажанням аспіранта у відділі аспірантури і докторантури може зберігатися 2 примірники.

6.1.7. Індивідуальний план роботи є обов'язковим для виконання аспірантом і використовується для оцінювання успішності запланованої навчальної та наукової роботи аспіранта.

6.1.8. Індивідуальний план роботи аспіранта погоджується з науковим керівником і затверджується вченою радою Інституту протягом двох місяців з дня зарахування аспіранта до аспірантури Інституту.

6.1.9. В індивідуальних планах роботи аспірантів не має бути виправлень та слідів використання коректурних канцелярських засобів.

6.1.10. Тривалість і період канікул аспірантів визначаються навчальним планом підготовки аспірантів за кожною спеціальністю та графіком навчального процесу аспірантів у поточному навчальному році. Тривалість канікул аспірантів складає не менше 8 тижнів.

6.2. Освітня (навчальна) складова підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

6.2.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі Інституту здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом за кожною з них.

6.2.2. Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант повинен виконати освітню і наукову складові освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти

методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати дисертацію та пройти процедуру атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

6.2.3. Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за освітньо-науковою програмою на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Інституті складається з навчальних дисциплін загальним навантаженням 48 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі ЄКТС) і, визначає послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їхній обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

6.2.4. Вчена рада Інституту затверджує:

навчальні плани підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за освітньо-науковою програмою на весь період навчання для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії кожного року вступу.

6.2.5. Навчальні плани, робочі навчальні плани підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за освітньо-науковою програмою впроваджуються в дію наказом директора Інституту.

6.2.6. Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за освітньо-науковою програмою на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Інституті містить навчальні дисципліни 2-х циклів: цикл загальноосвітньої підготовки (обов'язкові дисципліни, які викладаються для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії всіх освітньо-наукових програм (спеціальностей)); цикл професійної підготовки (обов'язкові та вибіркові (не менше 25 % від загальної кількості кредитів ЄКТС) дисципліни, які викладаються для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії конкретної освітньо-наукової програми (спеціальності)).

6.2.7. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен здійснити вибір конкретних навчальних дисциплін із відповідного розділу дисциплін циклу професійної підготовки (які передбачені робочим навчальним планом на рік) і має подати відповідну заяву до відділу аспірантури і докторантури щонайменше за тиждень до початку навчальних занять.

6.2.8. Водночас здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії мають право обирати навчальні дисципліни циклу професійної підготовки (за вибором), що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням зі своїм науковим керівником та завідувачем відділу аспірантури і докторантури.

6.2.9. Засвоєння здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії навчальних дисциплін може відбуватися в Інституті, а також у межах реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів вищої освіти (наукових установ).

6.2.10. Вчена рада Інституту має право ухвалити рішення про визнання набутих здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії в інших закладах вищої освіти (наукових установах) компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачене освітньо-науковою програмою підготовки аспірантів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Інституті.

6.2.11. Навчальні дисципліни викладаються здобувачам вищої освіти ступеня доктора філософії провідними науковими працівниками Інституту, які відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним у Ліцензійних умовах.

6.2.12. Усі здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії Інституту незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії та освітньо-науковою програмою підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за кожною спеціальністю на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Інституті.

6.2.13. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, який не склав іспит чи залік із навчальних дисциплін, що (відповідно до навчального плану) викладалися у семестрі, яких завершується, тобто за наявності академічної заборгованості не допускається до проходження атестації (звітування за результатами підготовки в поточному семестрі) на кафедрі.

6.2.14. Ліквідація академічної заборгованості проводиться після закінчення екзаменаційної сесії за окремим розкладом, складеним відділом аспірантури і докторантури Інституту не пізніше, як наступного тижня після сесії, до початку запланованої атестації (звітування за результатами підготовки в поточному семестрі) здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії.

6.2.15. Ліквідація академічної заборгованості здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії приймається комісією, яка призначається наказом директора Інституту.

6.2.16. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, який не склав іспит чи залік на комісії під час ліквідації академічної заборгованості відраховується з аспірантури Інституту за невиконання індивідуального плану роботи аспіранта.

6.2.17. За наявності обставин, які унеможливають виконання затвердженого графіка навчального процесу, аспіранту може бути змінений період проведення навчальних занять та підсумкового контролю (заліків та

іспитів) на підставі заяви аспіранта (з поясненням поважності причин і обставин) і службової записки наукового керівника, погоджених із завідувачем відділу аспірантури і докторантури, за наказом директора Інституту.

6.3. Наукова складова підготовки аспірантів. Атестація аспірантів

6.3.1. Наукова складова підготовки аспірантів передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

6.3.2. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого оприлюднені у відповідних публікаціях і становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей).

6.3.3. Наукова складова оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є невід'ємною частиною індивідуального плану роботи аспіранта.

6.3.4. Невід'ємною складовою підготовки аспірантів є підготовка та публікація наукових статей.

6.3.5. Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, терміни виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований термін захисту дисертації протягом нормативного терміну підготовки в аспірантурі Інституту.

6.3.6. Формою підсумкового контролю за виконанням аспірантом індивідуального плану роботи є атестація – звітування про фактичний стан виконання показників освітньої та наукової діяльності аспіранта.

6.3.7. Атестація аспірантів Інституту проводиться на секції вченої ради Інституту (далі секція), за якою вони закріплені (де працює науковий керівник), два рази на рік.

6.3.8. До початку атестації на секції аспіранти мають надати вченому секретарю секції такі документи:

звіт щодо виконання індивідуального плану роботи аспіранта (за підписом аспіранта і наукового керівника);

матеріали, що підтверджують виконання зазначених у звіті планових показників освітньої та наукової діяльності аспіранта (ксерокопії статей і тез доповідей, довідки про участь у розробленні наукових тем тощо);

індивідуальний план роботи аспіранта (у двох примірниках).

6.3.9. Під час проведення атестації на засіданні секції аспірант робить доповідь та наочну презентацію фактичних результатів підготовки у семестрі, що спливає, акцентуючи при цьому увагу на отриманих ним основних результатах дисертаційного дослідження, їхній актуальності, науковій новизні

та прикладному значенні, методиці дослідження та методах, які при цьому застосовуються, достовірності отриманих результатів та ступені їх апробації.

6.3.10. Результатом відкритого обговорення фактичних результатів підготовки аспіранта на засіданні секції має бути висновок про ступінь виконання аспірантом індивідуального плану та рекомендація щодо продовження підготовки аспіранта в аспірантурі Інституту або відрахування аспіранта з аспірантури Інституту за невиконання індивідуального плану.

6.3.11. Результати проведення атестації кожного аспіранта на секції мають бути занесені до протоколу відповідного засідання секції та до обох екземплярів індивідуального плану роботи аспіранта.

6.3.12. Звіти аспірантів щодо виконання індивідуального плану роботи аспіранта (за підписом аспіранта і наукового керівника) зберігаються в аспірантурі Інституту.

6.3.13. За наявності обставин, які унеможливають своєчасне (за графіком навчального процесу аспірантів) звітування на секції, аспіранту може бути змінено період проведення атестації на підставі заяви аспіранта (з поясненням поважності причин і обставин) і службової записки наукового керівника, які погоджені з завідувачем відділу аспірантури і докторантури, за наказом директора Інституту.

6.3.14. З метою покращення якості наукової підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті рішенням вченої ради Інституту, яке вводиться в дію наказом директора, аспірантам може бути призначено написання та захист наукового докторського (дисертаційного) проекту (далі НДП) після завершення 1-го або 2-го року підготовки в аспірантурі Інституту.

6.3.15. НДП є конструктивною основою дисертаційного дослідження здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, в якому шляхом критичного аналізу та аргументування визначаються основні наукові елементи дисертаційного дослідження і логіка побудови/написання дисертації на здобуття наукового ступеня вищої освіти доктора філософії, а також планування процесу виконання дисертаційного дослідження, у тому числі написання дисертації та її захисту.

6.3.16. Захист НДП відбувається публічно та передує підсумковій атестації здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії протягом відповідного року підготовки в аспірантурі Інституту.

6.3.17. Підготовка в аспірантурі здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії завершується захистом наукових досягнень аспіранта у спеціалізованій вченій раді державною атестацією.

6.3.18. Державна атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійною або спеціалізованою вченою радою Інституту або іншого закладу вищої освіти (наукової установи), утвореною для

проведення разового захисту, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

6.3.19. Стан готовності дисертацій здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників) або рішенням уповноваженого вченою радою структурного підрозділу Інституту.

6.3.20. Здобувачі вищої освіти ступеня кандидата наук зобов'язані в нормативний термін підготовки в аспірантурі захистити дисертацію або подати її постійній спеціалізованій вченій раді.

6.3.21. Стан підготовки дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Не пізніше ніж протягом дев'яти місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою аспірант:

1) отримує довідку про виконання освітньо-наукової програми і висновок наукового керівника (керівників) з оцінкою роботи аспіранта у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;

2) звертається до структурного підрозділу Інституту, що виконує відповідну освітньо-наукову програму та здійснює підготовку аспіранта, з письмовою заявою про отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. До заяви додаються дисертація в друкованому вигляді та електронній формі, наукові публікації (або їх копії), в яких висвітлено наукові результати дисертації, довідка про виконання освітньо-наукової програми та висновок наукового керівника (керівників).

6.3.22. З метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації не пізніше ніж через місяць з дня надходження заяви проводиться публічна презентація аспірантам наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні базового структурного підрозділу Інституту, що виконує відповідну освітньо-наукову програму та здійснює підготовку аспіранта. Результати обговорення та проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який підписується головою на засіданні структурного підрозділу Інституту. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається аспірантові не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації.

У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспірант може повторно звернутися до структурного підрозділу Інституту не пізніше ніж протягом шести місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою з письмовою заявою про отримання такого

висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в закладі для завершення виконання відповідної освітньо-наукової програми у разі відрахування.

6.3.23. За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспірант звертається до вченої ради Інституту, в якому він виконав освітньо-наукову програму, з письмовою заявою про утворення разової спеціалізованої вченої ради не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня отримання зазначеного висновку.

Утворення разової спеціалізованої вченої ради Інституту та присудження нею аспірантові ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до законодавства, що регулює присудження ступеня доктора філософії.

6.3.24. Підготовка в аспірантурі завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій вченій раді.

6.3.25. Особа, яка раніше проходила підготовку в аспірантурі за державним замовленням, може повторно вступити до Інституту для підготовки в аспірантурі за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

Аспіранти, які були відраховані із закладу до завершення навчання за відповідною освітньо- науковою програмою, можуть бути поновлені на навчання у цьому закладі в межах ліцензованого обсягу.

6.3.26. Аспіранти мають право на вибір спеціалізованої вченої ради.

7. Мобільність аспірантів

7.1. Аспіранти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

7.2. Академічна мобільність аспірантів реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 № 579.

7.3. Аспірантам, які реалізують право на академічну мобільність, протягом навчання, стажування чи здійснення наукової діяльності в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України або за її межами гарантується збереження місця навчання та виплата стипендії відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. Такі особи не відраховуються з аспірантури.

8. Академічні відпустки

8.1. Аспірант має право на перерву в навчанні у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання ним індивідуального плану роботи аспіранта (за станом здоров'я, у зв'язку із призовом на строкову військову службу в разі втрати права на відстрочку від неї, сімейними обставинами тощо). Таким особам надається академічна відпустка у встановленому цим Положенням порядку.

8.2. Академічна відпустка може бути надана відповідно до цього Положення з таких причин:

за медичними показаннями, що унеможливають поєднання відновлювального лікування з навчанням (у випадку зниження працездатності внаслідок порушень функцій організму, які зумовлені гострими захворюваннями, що потребує тривалого відновлювального лікування); загострення хронічних захворювань або часті захворювання (понад один місяць впродовж півріччя); анатомічні дефекти, що не дають змоги провести відновлювальне лікування під час навчання;

у зв'язку з участю в програмі академічної мобільності – якщо навчання чи стажування в освітній або науковій установі (у тому числі іноземної держави) унеможливає виконання учасником академічної мобільності індивідуального навчального плану за основним місцем навчання;

у зв'язку з призовом на військову службу (призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період, призову на строкову військову службу, вступу на військову службу за призовом осіб офіцерського складу, вступу на військову службу за контрактом відповідно до законодавства);

у зв'язку з довгостроковим службовим відрядженням аспіранта, який поєднує навчання з роботою;

у зв'язку із сімейними обставинами – перерва у навчанні, процедуру надання якої визначає заклад вищої освіти, та яка надається аспіранту вищої освіти на підставі його вмотивованої заяви на строк не більше одного року за весь період навчання за відповідним рівнем вищої освіти;

у зв'язку з вагітністю та пологами; доглядом за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

якщо дитина аспіранта вищої освіти згідно з медичним висновком потребує домашнього догляду до досягнення дитиною шестирічного, шістнадцятирічного, вісімнадцятирічного віку у випадках, встановлених пунктом 3 частини першої статті 25 Закону України “Про відпустки”.

8.3. Надання академічної відпустки здійснюється за наказом директора Інституту, у якому зазначаються причина, підстава для надання та тривалість, у тому числі посилення на тривалість відпустки, встановлену законодавством (у разі необхідності). При цьому тривалість академічної відпустки з причини,

зазначеної у абзаці восьмому пункту 8.2 цього розділу, не може перевищувати тривалості соціальної відпустки, наданої відповідно до Закону України “Про відпустки”, але за бажанням аспіранта вищої освіти може надаватися на строк, менший за таку соціальну відпустку.

8.4. Для надання академічної відпустки аспірант звертається до відділу аспірантури Інституту із заявою в паперовій або електронній формі, в якій зазначають причину, строк академічної відпустки, а також підставу.

8.5. До заяви додаються такі документи:

з причин, зазначених у абзаці другому пункту 8.2 цього розділу – медичні документи, на підставі яких визначено необхідність надання академічної відпустки за медичними показаннями. Академічна відпустка за медичними показаннями аспірантам вищої освіти з числа іноземців може надаватися на підставі легалізованої (крім випадків, передбачених міжнародними договорами, згода на обов’язковість яких надана у встановленому законом порядку) медичної довідки, отриманої в іноземній державі, що подається до закладу вищої освіти разом з нотаріально засвідченим перекладом українською мовою;

з причин, зазначених у абзаці третьому пункту 8.2 цього розділу – документи, що засвідчують участь аспіранта вищої освіти у програмі академічної мобільності, що реалізується відповідно до законодавства;

з причин, зазначених у абзаці п’ятому пункту 8.2 цього розділу – підтверджуючий документ з місця роботи аспіранта вищої освіти щодо довгострокового службового відрядження із зазначенням його строку;

з причин, зазначених у абзаці шостому пункту 8.2 цього розділу – документи, які можуть підтвердити викладені у вмотивованій заяві щодо отримання академічної відпустки обставини (за наявності);

з причин, зазначених у абзаці сьомому пункту 8.2 цього розділу – один з документів: листок непрацездатності у зв’язку з вагітністю та пологами; свідоцтво про народження дитини;

з причин, зазначених у абзаці восьмому пункту 8.2 цього розділу – медичний висновок про те, що дитина потребує домашнього догляду (до досягнення нею шестирічного, шістнадцятирічного, вісімнадцятирічного віку у випадках, встановлених пунктом 3 частини першої статті 25 Закону України “Про відпустки”), або інший документ, що є підставою для надання академічної відпустки за сімейними обставинами.

8.6. Після завершення строку переривання навчання, наданого аспіранту у визначеному цим Положенням порядку, аспіранта може бути поновлено на навчання шляхом допуску до освітнього процесу.

8.7. Допуск до освітнього процесу аспіранта, у якого завершився строк переривання навчання, здійснюється наказом директора Інституту на підставі

заяви аспіранта, що подана у письмовій або електронній формі не пізніше, ніж за п'ять днів до завершення строку академічної відпустки.

8.8. Аспірант, який у визначений цим пунктом термін не подав документи для оформлення допуску до освітнього процесу або продовження строку академічної відпустки, відраховуються із закладу вищої освіти за порушення умов договору про навчання у закладі вищої освіти.

8.9. Спірні питання щодо надання або продовження строку академічної відпустки, допуску аспіранта до освітнього процесу розглядаються Інститутом за участю наукового товариства аспірантів, докторантів і молодих вчених Інституту або в судовому порядку.

8.10. До терміну підготовки в аспірантурі не включається період перебування в академічній відпустці. На час перебування аспіранта в академічній відпустці виплата стипендії призупиняється.

8.11. Після закінчення академічної відпустки й поновлення аспірант продовжує виконувати індивідуальний план роботи аспіранта.

9. Трудова діяльність та науково-педагогічна практика аспірантів

9.1. Аспіранти, які навчаються на очній (денній) формі навчання, мають право на трудову діяльність у позанавчальний час за трудовим договором. Разом з тим академічна стипендія, призначена відповідно до п. 11 цього Положення, виплачується в повному обсязі.

9.2. Термін навчання в аспірантурі та перебування в докторантурі включається до науково-педагогічного стажу.

9.3. Науково-педагогічна практика на третьому освітньо-науковому рівні є компонентом професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності та є видом практичної діяльності аспірантів щодо здійснення навчально-виховного процесу, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності аспірантів, науково-методичну роботу з дисциплін, набуття вмінь і навичок практичної викладацької діяльності.

9.4. Згідно з навчальним планом підготовки здобувачів практика проводиться для здобувачів IV року навчання в 7 семестрі.

9.5. Загальний обсяг практики складає 60 годин (2 кредити ЄКТС):

- 80% практики складає навчально-методична робота (підготовка занять, методична робота, відвідування та аналіз занять, проведення консультацій тощо);
- 20% загального часу практики відводиться на аудиторне навантаження.

9.6. Загальну організацію практики аспірантів і контроль за її проведенням в Інституті здійснює випускова кафедра, загальне керівництво науково-педагогічною практикою та науково-методичне консультування здійснює керівник практики за участю наукового керівника аспіранта відповідно до Положення про проведення науково-педагогічної практики здобувачів ступеня доктора філософії Інституту.

10. Стипендіальне забезпечення аспірантів

10.1. Розмір стипендії аспіранта визначено Постановою Кабінету Міністрів від 12.07. 2004 р. № 882 “Питання стипендіального забезпечення” (зі змінами) і встановлено в розмірі 90 % від посадового окладу викладача.

10.2. Стипендія призначається аспірантам на весь термін підготовки в аспірантурі.

10.3. Розмір стипендії аспіранта встановлюються розпорядженнями Президії НАН України і виплачуються відповідним наказом директора Інституту.

11. Відрахування, переведення та поновлення аспірантів і докторантів

11.1. Загальні засади

11.1.1. Підставами для відрахування здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (кандидата наук) та доктора наук є:

завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою;
власне бажання;

переведення до іншого закладу вищої освіти;

невиконання індивідуального плану роботи аспіранта (докторанта);

порушення умов договору (контракту), укладеного між Інститутом та аспірантом (докторантом);

інші випадки, передбачені законом.

11.1.2. Питання про відрахування аспірантів (докторантів) з будь-яких причин розглядається та вводиться в дію наказом директора Інституту (витяг з якого зберігається в особовій справі аспіранта (докторанта)) і доводиться до відома (офіційним листом) аспіранта (докторанта) впродовж 10 календарних днів.

11.1.3. Підставою для розгляду питання про відрахування аспіранта (докторанта) можуть бути такі документи: заява аспіранта з поясненням причин переривання/закінчення навчання, службова записка наукового керівника та/або витяг з протоколу засідання секції, за якою закріплений аспірант.

11.1.4. Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі чи докторантурі за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до аспірантури чи докторантури Інституту за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку.

11.2. Відрахування здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук

11.2.1. Порушення термінів виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для відрахування аспіранта або докторанта.

11.2.2. Особа, відрахована з аспірантури Інституту до завершення навчання за освітньо-науковою програмою, за заявою отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки та здобуту кількість кредитів ЄКТС. Зразок академічної довідки встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері освіти та науки.

11.3. Переведення здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук

11.3.1. Аспіранти та докторанти на підставі особистої заяви можуть бути переведені:

- з однієї освітньої програми на іншу;
- з однієї форми здобуття вищої освіти на іншу;
- з одного джерела фінансування на інше;
- з одного закладу вищої освіти до іншого із збереженням місця державного замовлення.

11.3.2. Аспіранти, які навчаються за кошти фізичних (юридичних) осіб, переводяться за згодою особи, яка взяла на себе такі фінансові зобов'язання, з внесенням відповідних змін до договору про навчання між закладом вищої освіти та фізичною (юридичною) особою, яка замовляє платну освітню послугу.

11.3.3. Переведення аспірантів (далі – переведення) здійснюється на освітні програми такого самого рівня вищої освіти, на такий самий або нижчий рік навчання з урахуванням вимог до вступників на відповідну освітню програму та аналізу результатів навчання, здобутих особою протягом попередніх періодів навчання, стосовно її здатності успішно виконати зазначену у заяві про переведення освітню програму. Особі може бути відмовлено в переведенні, якщо встановлена негативна оцінка її здатності успішно виконати відповідну освітню програму. Оцінювання здійснюється в порядку, передбаченому положенням про організацію освітнього процесу в Інституті.

11.3.4. Переведення на нижчий рік навчання здійснюється на місця за кошти фізичних (юридичних) осіб.

11.3.5. При переведенні обов'язковим є виконання вимог до вступників на відповідну освітню програму, встановлених в рік початку навчання особи за відповідним освітнім рівнем або в один із наступних років, але не пізніше року подання особою заяви про переведення.

11.3.6. Порядок визнання результатів попереднього навчання, кредитів ЄКТС, зарахування освітніх компонентів, індивідуального плану наукової роботи, інші умови переведення аспіранта визначаються в положенні про організацію освітнього процесу в Інституті.

11.3.7. При цьому обов'язковими умовами переведення є:

попереднє або в строк до шести місяців після переведення виконання незарахованих освітніх компонентів навчального плану попередніх періодів навчання (при цьому обсяг незарахованих освітніх компонентів на день допуску до занять не може перевищувати 20 кредитів ЄКТС);

включення до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти визначених освітньою програмою закладу вищої освіти для попередніх періодів навчання обов'язкових освітніх компонентів та/або передбаченого нею обсягу вибіркових освітніх компонентів (за необхідності);

проходження передбачених законодавством етапів атестації здобувачів вищої освіти (за необхідності).

11.3.8. Наказ про переведення аспіранта на іншу освітню програму та/або форму здобуття освіти, та/або джерело фінансування, видається після укладання відповідно до частини шістнадцятої статті 44 Закону України “Про вищу освіту” договору про навчання між закладом вищої освіти та вступником, а також договору про навчання між закладом вищої освіти з фізичною (юридичною) особою, яка замовляє платну освітню послугу (у випадку переведення на навчання за кошти такої особи).

11.3.9. Переведення аспірантів з одного закладу вищої освіти до іншого зі збереженням місця державного замовлення здійснюється за відсутності факту невиконання індивідуального навчального плану на освітню програму такої самої спеціальності, такого самого рівня вищої освіти без зміни форми здобуття вищої освіти та року навчання. Аспіранти можуть бути переведені із збереженням місця державного замовлення до іншого закладу вищої освіти, у якому розміщене державне замовлення, надане тим самим державним замовником, і такий заклад вищої освіти здійснює підготовку здобувачів вищої освіти за державним замовленням за освітньою програмою тієї самої спеціальності (предметної спеціальності, спеціалізації) і року навчання.

11.3.10. Переведення аспірантів із збереженням місця державного замовлення здійснюється з дотриманням максимального (загального) обсягу державного замовлення в рік набору на перший рік навчання відповідного контингенту здобувачів вищої освіти в межах відповідних рівня вищої освіти, спеціальності, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання.

11.3.11. Переведення аспірантів з одного закладу вищої освіти до іншого із збереженням місця державного замовлення здійснюється в лютому та липні. Переведення аспірантів з одного закладу вищої освіти до іншого із збереженням місця державного замовлення менше, ніж за шість місяців до розрахункового строку завершення навчання не допускається, крім передбачених законодавством випадків.

11.3.12. Аспірант, який бажає перевестись із збереженням місця державного замовлення до іншого закладу вищої освіти, подає у період з 01 січня по 10 лютого (включно) або з 01 червня по 10 липня (включно) на ім'я директора Інституту заяву (у паперовій або електронній формі) про переведення з одного закладу вищої освіти до іншого із збереженням місця державного замовлення та отримання академічної довідки. Одержавши згоду, здобувач вищої освіти звертається з відповідною заявою до керівника закладу вищої освіти, до якого він бажає перевестись, та додає академічну довідку.

11.3.13. Протягом п'яти робочих днів заява про переведення має бути розглянута у закладі освіти, до якого бажає перевестись аспірант, а заявник повідомлений про умови переведення або причину відмови.

11.3.14. У випадку прийняття позитивного рішення щодо переведення та після виконання аспірантом умов переведення керівник закладу вищої освіти, до якого переводиться здобувач вищої освіти, видає наказ, згідно з яким аспірант допускається до занять, а до Інституту, в якому він навчався раніше, впродовж семи робочих днів направляє запит щодо одержання/передачі його особової справи.

11.3.15. Директор Інституту, отримавши запит від закладу вищої освіти, до якого переводиться аспірант із збереженням місця державного замовлення, на надсилання особової справи, впродовж семи робочих днів видає наказ про відрахування здобувача вищої освіти у зв'язку з його переведенням до іншого закладу вищої освіти із збереженням місця державного замовлення, і впродовж десяти робочих днів після видання наказу про відрахування передає або надсилає особову справу.

11.3.16. Керівник закладу вищої освіти, до якого переводиться здобувач вищої освіти із збереженням місця державного замовлення, після одержання особової справи та укладання договору про навчання впродовж семи робочих днів видає наказ про переведення.

11.3.17. Якщо Інститут не отримає сертифіката про акредитацію освітньо-наукової програми або закінчився строк дії сертифіката про акредитацію такої програми, аспірант переводиться до іншого закладу, в якому відповідна освітньо-наукова програма акредитована.

Для цього аспірант подає на ім'я керівника закладу, в якому він навчається, заяву про відрахування у зв'язку з переведенням до іншого закладу і видачу академічної довідки. Аспірант може надіслати заяву в електронній формі з накладенням кваліфікованого електронного підпису. Заява розглядається закладом, у якому навчається аспірант, протягом двох тижнів.

Одержавши академічну довідку, аспірант звертається із заявою про зарахування у порядку переведення до керівника того закладу, до якого він переводиться. Аспірант може надіслати заяву в електронній формі з накладенням кваліфікованого електронного підпису. До заяви додається академічна довідка чи її сканкопія. Заява про зарахування у порядку переведення розглядається закладом, до якого переводиться аспірант, протягом двох тижнів. У разі позитивного розгляду заяви керівник закладу, до якого переводиться аспірант, видає наказ, згідно з яким аспірант допускається до занять, а до закладу, в якому він навчався раніше, надсилає запит щодо передачі його особової справи.

Керівник закладу, до якого переводиться аспірант, може відмовити йому у зарахуванні у порядку переведення в таких випадках:

перевищення ліцензованого обсягу за відповідним рівнем вищої освіти або відповідної освітньо-наукової програми;

академічна довідка містить інформацію, що засвідчує низький теоретичний рівень підготовки аспіранта;

освітньо-наукова програма, яку виконував аспірант, відрізняється від освітньо-наукової програми, за якою здійснюється підготовка в закладі, до якого він переводиться.

Керівник закладу, в якому аспірант навчався раніше, отримавши запит, протягом тижня видає наказ про відрахування аспіранта у зв'язку з його переведенням, після чого протягом десяти робочих днів особова справа аспіранта разом з копією наказу (витягом із наказу) про відрахування, засвідченою в установленому порядку, передається до закладу, до якого переводиться аспірант. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

У закладі, в якому аспірант навчався раніше, залишаються копії академічної довідки та особової справи аспіранта.

Керівник закладу, до якого переводиться аспірант, після одержання особової справи видає наказ про його зарахування у порядку переведення. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Аспірант, який був відрахований із закладу до завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою за власним бажанням, на підставі невиконання індивідуального навчального плану, порушення умов договору (контракту), укладеного між закладом вищої освіти та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання, або у зв'язку з іншими випадками, передбаченими законом, може бути поновлений на навчання у цьому закладі на той рік підготовки, з якого аспірант був відрахований, в межах ліцензованого обсягу.

11.4. Поновлення здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук

14.4.1. Поновлення осіб до складу аспірантів здійснюється наказом директора Інституту, як правило, під час канікул з урахуванням форми навчання. Наказ про поновлення до складу аспірантів видається за умови відсутності академічної різниці або у разі її ліквідування. Перелік документів, терміни їхнього подання до Інституту, а також терміни ліквідування академічної різниці встановлює аспірантура-докторантура.

14.4.2. **Здобувачі** вищої освіти ступеня доктора філософії, які **до 01 січня 2024 року** були відраховані із аспірантури ІПММС НАН України у зв'язку із завершенням терміну навчання без захисту дисертації, **можуть бути поновлені** до аспірантури в межах ліцензованого обсягу за умови наявності інформації про попереднє навчання в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, з метою захисту дисертації **на строк не більше одного року на заочну (вечірню) форму** здобуття освіти за кошти фізичних та юридичних осіб.

12. Підготовка в докторантурі

12.1. На науковому рівні вищої освіти підготовка докторів наук в Інституті здійснюється без отримання ліцензії.

12.2.3 метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їхніх результатів та/або для підготовки публікацій до захисту на здобуття ступеня доктора наук особа має право вступити до докторантури Інституту.

12.3. Підготовка аспірантів ступеня доктора наук в Інституті здійснюється:

- в докторантурі Інституту на очній (денній) формі навчання;
- шляхом самостійної підготовки наукових досягнень до захисту.

12.4. Перебування в докторантурі не є обов'язковою умовою для подання наукових досягнень до спеціалізованої вченої ради та подальшого їх публічного захисту для здобуття ступеня доктора наук.

12.5. Підготовка осіб у докторантурі Інституту здійснюється:

- за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням);
- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, що отримав Інститут на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або доктора наук).

12.6. У докторантурі Інституту здійснюється підготовка аспірантів ступеня доктора наук за спеціальністю: **122 – Комп'ютерні науки**.

12.7. Нормативний термін підготовки в докторантурі Інституту аспірантів – два роки.

12.8. Для врегулювання відносин між докторантом та Інститутом укладається договір (контракт).

12.9. Вступ до докторантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього Положення та Правил прийому.

12.10. Для підготовки в докторантурі Інституту вступають особи, які мають ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук), наукові досягнення, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації (наукової доповіді), та не менше половини наукових публікацій за темою дисертації (наукової доповіді) від кількості, визначеної МОН, що відповідають вимогам, встановленим МОН, у наукових періодичних виданнях за відповідним напрямом досліджень.

12.11. Перелік документів, що подаються для вступу до Інституту з метою підготовки в докторантурі, повинен включати розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки наукових досягнень до захисту, та копії наукових публікацій за темою дисертації (наукової доповіді).

Якщо громадянин України здобув науковий ступінь в іноземному закладі вищої освіти, додатково подається копія свідоцтва про визнання документа про науковий ступінь.

Документи вступника передаються для розгляду до відповідного структурного підрозділу, який протягом місяця з дати реєстрації заяви розглядає подані вступником документи, заслуховує його наукову доповідь та за результатами обговорення визначає шляхом голосування можливість зарахування вступника до Інституту для підготовки в докторантурі та подає висновок на розгляд вченої ради Інституту.

У разі позитивного висновку відповідний структурний підрозділ надає пропозицію щодо призначення наукового консультанта з числа наукових працівників, які мають трудові відносини із Інститутом, науковий ступінь доктора наук та необхідну наукову кваліфікацію.

Якщо вступник є іноземцем, Інститут проводить процедуру визнання наукового ступеня, здобутого ним в його або іншій державі, протягом двох місяців після зарахування до Інституту для підготовки в докторантурі.

12.12. Вчена рада Інституту в місячний строк розглядає висновки відповідного структурного підрозділу щодо кожного вступника, затверджує тему дисертації (наукової доповіді), приймає рішення про його зарахування до Інституту для підготовки в докторантурі та призначає докторанту наукового консультанта з числа штатних наукових працівників Інституту із ступенем доктора наук з відповідної спеціальності. Рішення вченої ради затверджується і оформляється наказом директора Інституту.

12.13. На здійснення наукового консультування роботою над дисертацією одного докторанта науковому консультанту щороку відводиться навантаження у межах основного навантаження для наукових працівників.

У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та у новій редакції затверджена вченою радою Інституту.

12.14. Підготовка в докторантурі передбачає завершення аспірантом власного оригінального наукового дослідження, узагальнення якого наводяться в дисертації (науковій доповіді) з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та оприлюднюються в наукових публікаціях відповідно до вимог, визначених МОН.

12.15. Докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст завдань, строки їх виконання та обсяг наукових робіт. Індивідуальний план наукової роботи погоджується докторантом з його науковим консультантом та затверджується вченою радою Інституту протягом двох місяців з дня зарахування аспіранта до Інституту для підготовки в докторантурі.

12.16. Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання докторантом і використовується для оцінювання успішності та своєчасності виконання запланованої наукової роботи.

12.17. Невиконання індивідуального плану наукової роботи, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, порушення умов договору або порушення академічної доброчесності, є підставою для ухвалення вченою радою закладу рішення про відрахування докторанта.

12.18. Державне замовлення на підготовку аспіранта наукового ступеня доктора наук в докторантурі за науковими спеціальностями розподіляється на конкурсній основі між закладами вищої освіти та науковими установами, в яких діють спеціалізовані вчені ради з присудження наукового ступеня доктора наук з відповідних наукових спеціальностей.

12.19. Інформація про розподіл державного замовлення оприлюднюється відповідно до законодавства.

12.20. Підготовка в докторантурі за умови виконання індивідуального плану наукової роботи завершується наданням висновку наукового консультанта

12.21. Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація докторанта спеціалізованою вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук Інституту здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.

12.22. Особа, яка раніше проходила підготовку в докторантурі за державним замовленням, може повторно вступити до закладу для підготовки в докторантурі за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

12.23. Науковий консультант може здійснювати підготовку лише одного докторанта. Зміна наукового консультанта докторанта можлива у випадку зміни напряму дисертаційного дослідження, звільнення призначеного наукового консультанта та з інших поважних причин.

12.24. Для зміни наукового консультанта докторант подає клопотання до вченої ради Інституту. Рішення вченої ради Інституту щодо зміни наукового консультанта вводиться в дію наказом директора Інституту.

12.25. Підготовка в докторантурі Інституту передбачає виконання особою відповідної наукової програми Інституту за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою наукової програми докторантури є підготовка та публікація наукових статей.

12.26. Розмір стипендії докторанта визначено постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 № 882 “Питання стипендіального забезпечення” зі змінами і встановлено в розмірі 90% від окладу доцента.

12.27. Докторанти, які навчаються на очній (денній) формі навчання, мають право на роботу за трудовим договором. Водночас академічна стипендія, призначена відповідно до цього Положення, виплачується в повному обсязі.

12.28. Атестація докторантів відбувається згідно з наказом директора Інституту в один етап: звітування докторанта про результати виконання запланованих в індивідуальному плані роботи показників на засіданні вченої ради Інституту.

12.29. Під час проведення атестації на засіданні вченої ради Інституту докторант має зробити доповідь та наочну презентацію фактичних результатів підготовки впродовж року, акцентуючи увагу на отриманих ним основних результатах дисертаційного дослідження, їхній актуальності, науковій новизні та прикладному значенні, методиці дослідження та методах, які при цьому застосовуються, достовірності отриманих результатів і ступені їхньої апробації.

12.30. У результаті відкритого обговорення та голосування членами вченої ради Інституту ухвалюється рішення щодо доцільності подальшої підготовки докторанта в докторантурі Інституту. Результати атестації докторантів на засіданні вченої ради Інституту заносяться до протоколу, витяг з якого подається до відділу аспірантури і докторантури й зберігається в особовій справі докторанта. Результати атестації докторантів затверджуються наказом директора Інституту, згідно з яким докторанти переводяться на наступний рік підготовки або відраховуються з докторантури.

12.31. Державна атестація докторанта здійснюється постійною спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності, яка функціонує в Інституті. Якщо в Інституті не функціонуватиме спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, атестацію докторанта може здійснювати постійна спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності іншого закладу вищої освіти (наукової установи) за клопотанням закладу вищої освіти (наукової установи), що здійснював підготовку аспіранта вищої освіти ступеня доктора наук, або за заявою докторанта.

13. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою

13.1. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії у Інституті закладі поза аспірантурою. Підготовка таких осіб здійснюється за кошти Інституту і триває чотири роки.

13.2. Особа подає до відділу аспірантури документи, що визначаються Правилами прийому до аспірантури та докторантури Інституту.

Перелік документів, включає:

- 1) заяву про підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою на ім'я директора Інституту;
- 2) копію документа (одного з документів), що посвідчує особу;
- 3) копію ідентифікаційного коду;
- 4) копію диплома магістра або спеціаліста, що підтверджує кваліфікацію на 7 рівні національної рамки кваліфікацій, із зазначенням здобутої спеціальності та додатка до диплома;

5) копію військово-облікового документа – (для військовозобов'язаних – військового квитка або тимчасового посвідчення військовозобов'язаного, а для призовників – посвідчення про приписку до призовних дільниць);

6) одну фотокартку 3x4;

7) список опублікованих наукових праць, винаходів або дослідницька пропозиція (за наявності);

8) розгорнута пропозиція, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту;

9) письмова характеристика наукової діяльності вступника, складена доктором наук, який є штатним науковим працівником Інституту, із згодою бути науковим керівником в разі його зарахування на підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою.

13.3. Якщо диплом особи, що є еквівалентним диплому магістра, виданий іноземним закладом вищої освіти, подання зазначеної заяви можливе після визнання її диплома відповідно до законодавства.

13.4. Після зарахування особи на підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою відповідним наказом директора Інституту призначається науковий консультант (або два) з числа наукових працівників Інституту які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

13.5. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає виконання ОНП згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи аспіранта ступеня доктора філософії поза аспірантурою та публічний захист дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

13.6. Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення вченою радою Інституту рішення про відрахування аспіранта ступеня доктора філософії поза аспірантурою.

13.7. У разі звільнення з роботи аспіранта ступеня доктора філософії поза аспірантурою Інститут вживає заходів до відрахування такої особи з підготовки поза аспірантурою. Особа може продовжити підготовку поза аспірантурою у закладі, до якого вона прийнята на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за основним місцем роботи), із зарахуванням їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

13.8. Стан підготовки дисертації аспіранта ступеня доктора філософії поза аспірантурою до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним

рішенням двох керівників). Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та атестація аспіранта здійснюються відповідно до пунктів 6.3.21 – 6.3.24 цього Положення.

13.9. Підготовка аспіранта ступеня доктора філософії поза аспірантурою завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

14. Підготовка аспірантів наукового ступеня доктора наук шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту

14.1. Особа може здобувати науковий ступінь доктора наук шляхом самостійної підготовки своїх наукових досягнень до захисту. Така особа має право на творчу відпустку відповідно до законодавства з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною науковою спеціальністю.

У разі самостійної підготовки наукових досягнень до захисту науковий консультант не призначається.

14.2. Аспірант, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту у вигляді дисертації (наукової доповіді), повинен:

мати ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук);

представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень відповідно до паспорта наукової спеціальності з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;

мати наукові публікації за темою дисертації (наукової доповіді), зокрема статті у наукових періодичних виданнях із напрямку, з якого підготовлено дисертацію (наукову доповідь), відповідно до вимог, визначених МОН.

Затвердження теми дисертації, отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація аспіранта, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту, спеціалізованою вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук закладу здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.

15. Прикінцеві положення

15.1. Положення вводиться в дію після ухвалення вченою радою Інституту.

15.2. Усі зміни та доповнення до цього Положення розглядаються й ухвалюються на засіданні вченої ради Інституту.

*Положення підготувала
Мойсеєнко С.Є.*